

Darai Péter

**Az adóvégrehajtás adósi garanciáival
kapcsolatos kérdések –
egy kúriai döntés apropóján**

Corvinus Law Papers

CLP 1/2024

The primary purpose of the Corvinus Law Papers (CLP) is to publish the results of research projects performed by those connected to the Department of Business Law as research reports, working papers, essays and academic papers. The CLP also publishes supplementary texts to be used for practical and theoretical training of students.

Editor-in-Chief:

Dániel Bán (Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: daniel.ban@uni-corvinus.hu

Editorial Board:

Dániel Bán (Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: daniel.ban@uni-corvinus.hu;

Mónika Csöndes (Assistant Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: monika.csondes@uni-corvinus.hu;

Zoltán Nemessányi (Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Department of Business Law)

Contact: zoltan.nemessanyi@uni-corvinus.hu

Address of the Editorial Board:

Corvinus Law Papers
1093 Budapest, Fővám tér 8. III. emelet 321/A

Publisher:

Corvinus University of Budapest
H-1093 Budapest, Fővám tér 8.

Responsible for the edition:

Dániel Bán

ISSN 2416-0415

Az adóvégrehajtás adósi garanciáival kapcsolatos kérdések – egy kúriai döntés apropóján

Darai Péter

*kamarai jogtanácsos, vendégelőadó; Miskolci Egyetem BTK ATTI
e-mail: daraimeister@gmail.com*

I. Bevezető gondolatok

Az Alkotmánybíróság döntéseiben rendre visszatérően fellelhető jogállamiság alaptételként kezeli a jogszabályokba, továbbá a közigazgatási szervek és a bírósági döntések végrehajthatóságába vetett közbizalom fennállását; vagyis azt, hogy a hatékony, eredményes, észszerű időn belüli végrehajtás a jogbiztonság alkotóeleme.¹ A végrehajtási eljárásnak sohasem célja az érintett ellehetetlenítése. Maga az adóvégrehajtás pedig az adóhatóság eljárásjogi pozíciójából adódóan sajátos; egyrészt védelmezi a végrehajtást kérő (és az eljárást folytató) adóhatóság jogait, másrészt a kényszereljárás folyamatának adósi garanciáival a behajtást is szándékozik átláthatóvá – valamint kontrollálhatóvá – tenni.² Ezen kettőség eredményezi azt, hogy az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (a továbbiakban: Avt.) szabályainak az adós és az adóhatóság érdekeit – így közvetetten a központi költségvetés forrásainak a biztosításában megtestesülő közérdeket – egyaránt figyelembe kell vennie.

Dolgozatom célja értelmezési keretet adni ahhoz, hogy az adóvégrehajtás alkalmával a tételes jogi rendelkezések, valamint az alapelvek egymást kiegészítve kell, hogy érvényesüljenek; a jogorvoslati lehetőségekkel kiegészülve pedig együttesen biztosítják az adósnak azt a jogvédelmet, mely a legitim állami kényszer ellenpólusaként funkcionál. Erre egy kúriai döntés ismertetésével teszek kísérletet. Vázlatosan bemutatom az adóvégrehajtási alapelveket, az Avt.-ben megjelenő adósi garanciákat, végül a peres eljárással érintett végrehajtási cselekményt. Reményeim szerint sikerül igazolni állításomat, miszerint az adósi jogvédelem eszközei egymással szorosan összefüggenek, korántsem elszeparált jelenségek és egymásra építkezve terelik a közhatalom gyakorlását a törvény által szabott keretek közé olyképpen, hogy a költségvetési bevételek biztosításával szemben az adós jogai a szükségeshez képest nagyobb mértékben ne sérülhessenek.

II. A Kúria Kfv.I.35.110/2023. számú ügy

II.1. Az adóeljárás

Az adóhatóság az adóssal szemben lejárt esedékességű adó és adók módjára behajtandó köztartozás kapcsán végrehajtási eljárást folytatott. A végrehajtási eljárásban az adós – egy gazdasági társaság – bankszámláját vezető pénzügyvezető az adóhatóságnak azt a tájékoztatást adta, hogy a bankszámlán 28.448 EUR összeget tart nyilván, ennek zárolását a Budapesti Rendőrfőkapitányság rendelte el. A Fővárosi Ítéletábrábla a 2022. május 10. napján jogerőssé vált ítéletében az adós bankszámláján lévő pénz lefoglalását megszüntette és azt adósnak kiadni rendelte.

A felperes 2022. május 27. napján kérelmet terjesztett elő, amely arra irányult, hogy az adóhatóság a végrehajtási eljárás során tartózkodjon az adóssal szemben minden olyan végrehajtási cselekmény foganatosításától – ideértve a hatósági átutalási megbízást (a továbbiakban: inkasszó) is –, amely az adósi bankszámlára tévesen átutalt, egyéb érdekeltet megillető EUR pénzüsszeg elvonására irányulna. A felperes érvelése szerint a 28.448 EUR összeg átutalására tévedésből került sor, a megbízást vissza

¹ 16/1992. (III.30.) AB határozat, ABH 1992, 101, 102; 309/E/2004. AB határozat, ABH 2004, 1828, 1833; 1252/B/2010. AB határozat, ABH 2011, 2284.

² Az adóhatóság tehát az adóvégrehajtásban egyrészt a közhatalmi jogkör gyakorlójaként mutatkozik (végrehajtó), másrészt viszont az adókövetelés jogosultjaként (hitelező) is fellép.

kívánta vonni, viszont az eredménytelen maradt, emiatt az összeget 2019. március 5. napján jóváírták az adós bankszámláján. A felperes egyebekben utalt arra is, hogy az adóssal szembeni kényszertörlési eljárásban bejelentette igényét az összeg vonatkozásában jogalap nélküli gazdagodás jogcímén, mivel az minden kétséget kizáróan őt illeti, arra a továbbiakban is igényt tart. Álláspontja alátámasztására a felperes hivatkozott a Kúria Pfv.I.20.593/2011/5. számon közzétett eseti döntésére; megítélése szerint az adóhatóság nem rendelkezik jogalappal arra, hogy a felperest megillető összeget elvonja.

Az elsőfokú adóhatóság végzésében a felperes kérelmét elutasította, arra hivatkozva, hogy az adóssal szemben lejárt esedékességű köztartozást tart nyilván, amelynek végrehajtására az adóhatóság nem csak jogosult, hanem köteles is. A kérdéses bankszámla az adós tulajdonában áll, az adóhatóság és az adós közötti jogviszony tekintetében a bankszámlán elhelyezett összeg eredete nem vizsgálendő.

A felperes fellebbezésére eljáró alperes a fenti elsőfokú döntést helybenhagyta. Eszerint az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján a felperes – mint egyéb érdekelt – által megjelölt igény nem képezi akadályát az adóssal szemben kielégítési végrehajtás lefolytatásának és ennek keretében végrehajtási cselekmény foganatosításának. Az elsőfokú adóhatóság helytállóan tájékoztatta a felperest arról, hogy a követelését az adóssal szemben polgári perben – a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint – érvényesítheti. A felperes által felhívott kúriai döntés azon jogkérdésben foglalt állást, hogy a felperes részéről az adósi bankszámlára tévesen átutalt, majd az adóssal szemben adótartozás behajtására indult végrehajtási eljárásban kiadott inkasszó eredményeként az alperesi adóhatóságnak jóváírt pénzösszeg visszakövetelésére felperesnek jogalap nélküli gazdagodás vagy végrehajtási igényper keretei között van-e lehetősége, továbbá abban, hogy kivel szemben élhet az egyéb érdekelt keresettel. Emiatt a kúriai ítélet az elsőfokú döntés jogszerűségének megítélése szempontjából nem minősül relevánsnak.

II.2. A kereseti kérelem, a védirat és az elsőfokú bíróság döntése

A felperes a keresetében a másodfokú végzés megsemmisítését kérte, hivatkozása szerint a tévesen átutalt összeg a felperest illeti. Alperes csak a jóhiszeműség elve alapján járhatott volna el, így viszont csorbultak a felperes jogai, hiszen az alperes nem vitatta a téves átutalás tényét, vagyis meggyőződött a felperesi igény megalapozott voltáról. A felperes azt nem vonta kétségbe, hogy a végrehajtás során foganatosított cselekmények akár jogszerűek is lehettek, azonban a jóhiszeműség és a tisztességes eljáráshoz való jog alapelveivel ellentétes, ha az adóhatóság olyan cselekményeket végez, amelyek következtében ő maga egy kötelelem révén kötelezett pozícióba kerül és vele szemben lehet majd ennek alapján igényt érvényesíteni. Sérül a költséghatékonyság elve, mivel a felperes igénye megtérülhetne az adósnál fellelhető összegből, azonban ennek elvonása további eljárásokat generál, melynek kapcsán további költségek merülnek fel.

Az alperes a védiratában – az adóeljárársban kifejtett álláspontjának fenntartása mellett – a felperes keresetének elutasítását kérte.

A Budapest Környéki Törvényszék 9.K.702.037/2022/7. számú ítéletében a felperes keresetét nem tartotta alaposnak, azt elutasította. Indokolása szerint az Avt. 1. § (1) és (4) bekezdéseiből levonható a következtetés, hogy az Avt. rendelkezéseit kell alkalmazni az állami adó- és vámhatóság, valamint az önkormányzati adóhatóság által megállapított, nyilvántartott, törvényen alapuló fizetési kötelezettség végrehajtása során. Az Avt. 3. §-a szerint e törvény, valamint adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) és az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) eltérő rendelkezése hiányában az adóhatóság által foganatosított végrehajtási eljárásban a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a Vht. 9. §-a alkalmazásának nincs helye. Az elsőfokú bíróság utalt az Avt. 5-6. §-aira és a 42. § (1) bekezdésére, a Vht. 7. § (3) bekezdésének a) pontjára, a 79/A. § (1) bekezdésére és a 82/A. § (1)-(3) bekezdéseire. A tárgyi ügyben annak van érdemi jelentősége, hogy az adósnak lejárt esedékességű, végrehajtható tartozása állt fenn, valamint a kérelem elbírálásának időpontjában a végrehajtási eljárás nem szünetelt. A számlavezető pénzintézet és az adós közötti, illetőleg az

adóhatóság és az adós közötti jogviszony tekintetében a bankszámlán elhelyezett összeg eredete nem vizsgálendő. Nincs olyan tételes jogszabályi rendelkezés, amely arra kötelezné a pénzügyintézetet, hogy a bankszámlán – valamint a pénzforgalmi számlán – nyilvántartott összeg eredetét, a jóváírás jogcímét vizsgálja. Hasonlóképpen az alperesnek sincs jogszabályi lehetősége, hogy a kérdéses pénzügyösszege vonatkozó tulajdonjog kérdéskörében állást foglaljon. A Fővárosi Ítélet a jogerős ítéletében az adósnak rendelte kiadni a pénzügyösszeget; ezért a felperes esetleges igénye nem képezte az akadályát az adóssal szemben folytatott végrehajtási eljárásnak, ennek keretében a konkrét végrehajtási cselekmény foganatosításának. Az elsőfokú bíróság az adóhatóság azon hivatkozását is helytállónak ítélte, hogy a felperes az adóssal szemben érvényesítheti követelését a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint; ennek módja a polgári per indítása.³

II.3. A Kúria előtti felülvizsgálati eljárás

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, elsősorban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az alperesi végzés megváltoztatása, a felperes keresetének teljesítése, másodsorban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az alperesi végzés megsemmisítés érdekében, végezetül a jogerős ítélet megváltoztatása mellett az alperesi végzés megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését indítványozta. Álláspontja szerint az ítéletben tévesen kerültek értelmezésre a tárgyi ügy eldöntésének alapjául szolgáló törvényhelyek, így az elsőfokú bíróság az ügy érdemére téves jogi következtetést von le. Az Avt. 2. §-a szerint a végrehajtási eljárásban az Air. és az Art. szabályait kell alkalmazni; ez vonatkozik az Air. 2. § és 4. § alapelveire is. Felperes továbbra is fenntartotta, hogy a Kúria Pfv.I.20.593/2011/5. számú eseti döntése a tárgyi ügyben feltártakra is alkalmazandó. A kúriai ítéletben foglaltak szerint felperes tévesen utalt át az adós számlájára 2.000.000 Ft összeget, ezért a felperes a jogalap hiányában átutalt összeget az adóstól követelhetné vissza, mivel azonban ezen pénzügyösszeg időközben az adóstól az adóhatósághoz került, a gazdagodás az adóhatóságnál jelentkezett.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte. Érvéle szerint a felperes részéről hivatkozott kúriai döntés eltérő tényállás mellett született, mert bár mindkét per folyamatban lévő végrehajtási eljárás kapcsán került megindításra, de jelen ügy megítélése közigazgatási bírósági felülvizsgálat körébe, míg a végrehajtási igényper a polgári jogi felülvizsgálat körébe tartozik. Érdemi különbség, hogy a Kúria által elbírált ügyben egy, a számláról már beszédett pénzügyösszeg tekintetében született döntés, jelen perben azonban a felperesi kérelem lényegét tekintve a

³ Hasonló – de az elsőfokú bíróság által nem hivatkozott – ügyben a Kúria azon az állásponton volt, hogy amikor a felperes az eladó bankszámlájára akár tévesen, akár nem tévesen átutalást teljesített, az átutalt összeget a bank az eladó számláján jóváírta, így a jóváírt követelés az eladó vagyona lett. Amikor az adótartozás végrehajtását az alperesi adóhatóság az adós bankszámlájára megkísérelte, az ez esetben is irányadó Vht. 7. § (1) bekezdése szerint járt el. Az eladót terhelő adótartozást az eladó bankszámlája terhére, az adós rendelkezése alá került összegből hajtották végre, vagyis az adóhatóság nem jogalap nélkül jutott az eladó bankszámláján kezelt összeg egy részéhez, hanem az adótartozás végrehajtása során. Nem a felperes rovására történt a végrehajtás, mert az az adós bankszámlájára irányult, az alperes nem gazdagodott jogalap nélkül, hiszen a helyi adó őt illette. Gazdagodás az eladónál következhetett be az adótartozása kielégítése által; a felperesnek az eladóval szemben lehetne – jogos – igénye (Kúria Pfv.V.20.332/2018.). Egy korábbi ügyben – melyre a tárgyi ügyben a felperes következetesen hivatkozott – a felülvizsgálati fórum pedig arra az álláspontra jutott, hogy mivel igényper a „vagyontárgy” foglaltság alól történő feloldása iránt lehet indítani, így a tulajdonjogra alapított igényperben „vagyontárgy” alatt tulajdonba vehető vagyontárgyakat kell érteni, ennek okán viszont a „vagyontárgy” fogalma összekapcsolódik a „dolog” polgári jogi fogalmával. A polgári jog szerint a „dolog” fogalomkörébe tartozik minden birtokba vehető tárgy, a pénz, az értékpapír és a dolog módjára hasznosítható természeti erő is. Dologi jogi szempontból „pénz” alatt a fizikai valóságban létező törvényes fizetőeszközt (bankjegyet, pénzügyért) kell érteni, a forgalomban már nem lévő pénz (például az ókori pénzügy) ingó dolognak minősül. A „bankszámlapénz” a banknál vezetett bankszámla – pozitív – egyenlege, fizikai formában nem létezik, birtokba nem vehető, ezért polgári jogi szempontból nem dologként, hanem a bankkal szemben támasztott követelésként értelmezhető; erre figyelemmel utóbb a jogalap nélküli gazdagodásra alapított (kötelmi) igényperrel követelhető vissza, nem a tulajdonjogra alapított igényperben. Ezt erősíti a Vht. 79/C. § (3) bekezdése; a rendelkezés nem igényper indítására ad lehetőséget, hanem „az igényperre vonatkozó szabályok szerinti” per indítására (Kúria Pfv.I.20.593/2011.).

jogszerűen elrendelhető végrehajtási cselekmény jövőbeli korlátozására irányult. Az alperes kitért arra, hogy minden olyan összeg, ami az adós pénzforgalmi számláján van nyilvántartva, az adóst megillető pénzüsszegnek minősül, amennyiben nincsen kivonva az adós szabad rendelkezése alól.

A Kúria a Kfv.I.35.110/2023/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Az indokolásban rögzítésre került, hogy a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság részéről az adóvégrehajtás tekintetében részletezett tételes jogszabályi előírások megsértésének hiányában, pusztán a felperes által hivatkozott alapelvek megalapozzák-e az alperesi döntés jogszerűtlenségét. A felülvizsgálati fórum e tekintetben utalt arra, hogy az Art. és Air. alapelvi rendelkezései általános törvényi követelményeket határoznak meg az eljárás valamennyi résztvevője számára; az alapelvek az adóeljárás teljes folyamatában jelen vannak és érvényesülésüket az egyes tételes jogi rendelkezések is biztosítják. A felperes által hivatkozott költséghatékonyság elve szerint az adóhatóság a szakszerűség, a hatékonyság és a költségtakarékosság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy – a tényállás tisztázására vonatkozó követelmények sérelme nélkül – az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen, az adózónak, az eljárás egyéb résztvevőjének, illetőleg az adóhatóságnak a legkevesebb költséget okozza; az pedig, hogy az eljárás melyik szakaszában milyen végrehajtási cselekmény zajlik, az eljáró hatóság döntésétől függ. Általánosságban az a cselekmény indokolt, amiből gyorsan, hatékonyan, költségkímélő módon térül meg az adóhatóság követelése és az arányosság elvének érvényesülésével adóst a legkisebb mértékben korlátozza. A költséghatékonyság elvének az érvényesülése ellenben nem ad felhatalmazást az adóhatóságnak arra, hogy átléphessen az adóvégrehajtásra irányadó kogens jogi rendelkezéseken és vizsgálja az adós bankszámláján megjelenő pénz eredetét, tulajdonosát. A végrehajtásra vonatkozó szabályok rögzítik a jogorvoslati lehetőségeket (végrehajtási kifogás, igényper), melyekkel a felperes élhetett volna. A pénz tulajdonlására vonatkozó adóhatósági tudomás megfelelő módon előterjesztett jogorvoslati kérelem hiányában nem képezi gátját végrehajtási cselekményeknek. A jóhiszemű eljárás elvének követelménye az adózó és az eljárás egyéb résztvevője számára megfogalmazott, a jogok gyakorlására vonatkozó szabály, ezért ennek megsértése sem állapítható meg az alperes részéről.

Fentiekén túlmenően az Alaptörvény XXIV. cikke önállóan, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes és észszerű határidőn belül történő ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásban nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, a közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját egyidejűleg kell teljesítenie. Eddigi gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság nem azonosította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó részjogosítványok alapjogi jellegét. A tisztességes eljárás sérelmével kapcsán a Kúria ezen elv kapcsán hozott AB döntéseket vette alapul és rögzítette, hogy ezen alapjog sérelme sem azonosítható.

A Kúria az alperesi ellenkérelem azon érvelését is helytállónak ítélte, hogy a felperes által felhívott ítélet végrehajtási igényper keretében született – vagyis annak tárgya kifejezetten tulajdonjogi jogvita eldöntése volt –, míg a jelen eljárás egy közigazgatási döntés jogszerűségének felülvizsgálatáról szól, amiben a felperesi kérelem elutasításának a jogszerűségét vizsgálja a bíróság. Az elsőfokú bíróság az ítéletében felhívott jogszabályi rendelkezések megfelelő értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy az adóhatóság jogszerűen utasította el a felperes kérelmét. Önmagában tehát az Air. 2-4. §-aiban rögzített alapelvekre való hivatkozás nem vezet a döntés megsemmisítéséhez, ha az adóvégrehajtásra vonatkozó tételes szabályok betartásra kerültek.⁴

⁴ A jogalap nélküli gazdagodás jogintézménye – melynek igénybevételére az adóhatóság felhívta a felperes figyelmét – a magánjog egyik eszköze; szabályainak alkalmazása szubszidiárius (kiszegítő) jellegű, a feltételek fennállásának megítélése a polgári bíróság hatáskörébe tartozó kérdés, visszafizetési kérelemként nem elbíráható (Kúria Kfv.VI.35.034/2023.).

III. Alapelvi⁵ jogvédelem az adóvégrehajtásban

Kétségtelen, hogy az adósi jogvédelem szabályai az Avt. keretei között elsődlegesen a végrehajtási alapelvek⁶ soraiban jelentkeznek. Bár a törvény 5. §-a alapján a végrehajtási cselekmények sorrendjét, időpontját az adóhatóság e törvény keretei között maga határozza meg, ezen előírás csak az Avt. 6. §-ával együtt érvényesül. Utóbbi arról rendelkezik, hogy a végrehajtási cselekmények közül azokat kell foganatosítani, amelyekkel a leghatékonyabban érhető el a végrehajtás célja, ugyanakkor az adósra nézve – az arányosság elvének figyelembevételével – a legkisebb mértékű korlátozással jár. Ebben a tekintetben jelentőséggel bír az explicit módon nem rögzített fedezeti elv is. Mivel az adóssal szemben végzett végrehajtási cselekmény – ezzel szoros összefüggésben az adósnak okozott vagyoni hátrány – a lefoglalható vagyoni elemek értékétől, valamint a behajtani kívánt követelés összegétől függ, ezeket szem előtt tartva indokolt az adóvégrehajtónak olyan értékkel („*minimum-térülési érték*”) kalkulálnia, mely valamennyi számításba vehető tényező és körülmény alapján – hangsúlyozom, előreláthatóan – lehetővé teszi a követelés későbbi teljes megtérülését, egyúttal akadályozandó a „túlbiztosításból” adódó adósi jogsérelmet. A végrehajtás eredményes lefolytatása tehát – mint arra már a bevezetőben tettem utalást – korántsem korlátozásmentes cél; ahhoz olyan cselekményt kell rendelni, mely az adós vagyoni viszonyait lehetőség szerint csupán a szükséges mértékben érinti. Ezen korlátokat figyelembe véve az adóhatóság szabadon dönthet a konkrét esetben leghatékonyabb végrehajtási cselekményről, vagy akár több intézkedés párhuzamos alkalmazásáról, ha a megelőzően foganatosított intézkedések teljes térülést nem eredményeztek. Az Avt. tehát jelentőséget tulajdonít az *arányosság és fokozatosság elvének*⁷, ami lényegében kettős elvárást támaszt a végrehajtó irányába: egyrészt a valóban a szükséges mértékű hatósági kényszer alkalmazására kerüljön sor, másrészt az a „kisebb” hátránytól haladjon a „komolyabb” cselekmény irányába.⁸

Az Avt. 2. §-a értelmében – az Avt. eltérő rendelkezése hiányában – alkalmazandó Air. előírja, hogy az adóhatóság a szakszerűség, a hatékonyság és a költségtakarékosság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy – a tényállás tisztázására vonatkozó követelmények sérelme nélkül – az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen, és az adózónak, az eljárás egyéb résztvevőjének és az adóhatóságnak a legkevesebb költséget okozza (Air. 2. §-a, a szakszerű és hatékony eljárás elve). Az eljárás egyik legfontosabb tartalmi eleme tehát a *kényszercselekmények időbeli keretek közé szorítása*; egyrészt a költségvetési érdekek is ezt igénylik, másrészt elkerülendő, hogy az adós bizonytalan ideig álljon a végrehajtás fenyegetettsége alatt. Harmadrészt – jóllehet az adóvégrehajtásban az „adós mindent fizet” érvényesül⁹ – a költségtakarékosságra irányultság garantálja, hogy a kényszereljárással

⁵ „A jogi alapelvek nem voluntarisztikusan kialakított tételek, hanem objektíve meghatározott és tudományosan feltárt, az adott jogtípus vagy jogrendszer alapvető, lényeges vonásait jellemző elvi tételek... Mint a pozitív jogból kikövetkeztetett általánosítások a tételes jog egyes intézményeiből és rendelkezéseiből erednek.” Ld. SZÜCS István: *Az államigazgatási hatósági eljárás főbb elméleti kérdései*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1976, 145. o.

⁶ Az adóvégrehajtás alapelvi tartalmi szempontból a bírósági végrehajtás alapelveinek is megfeleltethetőek, jóllehet a Vht. rendszere az Avt.-hoz képest többet nevesít. Utóbbiakról ld. DR. KORMOS Erzsébet: *Alapelvek a bírósági végrehajtásban*. PhD értekezés, Miskolc, 2002.

⁷ Ld. DR. SZENTMIHÁLYI-MOLNÁR Gréta: *A fokozatosság és arányosság elve alkalmazásának gyakorlati problémái és a végrehajtás első lépcsője* <https://www.mabie.hu/index.php/cikkek-tanulmanyok/1401-dr-szentmihalyi-molnar-greta-a-fokozatosság-es-arányosság-elve-alkalmazásának-gyakorlati-problemái-es-a-vegrehajtás-első-lepcsője> 2024.08.07.

⁸ 539/D/2005. AB határozat, ABK 2008, május, 773, 776. Ugyanakkor a gyakorlati szempontok figyelembevétele legalább ennyire szükségelteti az eljárás gyors lefolytatását is. Ez jellemzően a vagyonfeltárás eredményes volta esetén jelentkezhet, amikor feltételezhető az, hogy a vagyon – legalábbis részben – a tartozás fedezetéül szolgálhat. A kényszercselekmények „halmozódása” az adósra különös pressziót jelenthet és a tartozás teljes összegének rendezésére is ösztönzőleg hathat.

⁹ Az adós – jogszabályban meghatározottak szerint – köteles a végrehajtással kapcsolatban felmerült valamennyi költség, így a készkiadás, a költségminimum és jogszabályban meghatározottak szerint a végrehajtási költségátalány megfizetésére [Avt. 11. § (1) bekezdése]. Ld. még az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárás során felmerült végrehajtási költségek és a végrehajtási költségátalány megállapításának és megfizetésének részletes szabályairól szóló 8/2018. (III. 19.) NGM rendelet.

összefüggő költségek ne lépjék túl a behajtáshoz szükséges mértéket, azok álljanak arányban a hátralék összegével.

Bár a kúriai döntésben felhívott tisztességes ügyintézéshez való jog¹⁰ az adóvégrehajtási alapelvek között nevesítve nem jelenik meg, mindenképpen említést érdemel. Egyrésztől ugyanis a végrehajtási eljárásnak – mint a közigazgatási eljárás záró szakaszának – fontosságát az Alkotmánybíróság is több ízben kiemelte döntéseiben, másrésztől „...Jogállami keretek között a ’tisztességes’ karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembe vétele mellett, de a hatósági eljárásban is meg kell jelennie a fair eljárás követelményeinek, amely követelményeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig mércéje.”¹¹

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése]. Bár a tisztességes ügyintézéshez – a tisztességes hatósági eljáráshoz – való jogot a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) is deklarálta¹², mint alapjogra való explicit hivatkozásra az Alaptörvény 2012. január 1. napján történő hatályba lépése teremtett közvetlen alkotmányossági kapcsolatot, ezt megelőzően az 1949. évi XX. törvényből (a Magyar Köztársaság Alkotmánya)¹³, illetőleg az Emberi Jogok Európai Egyezményéből (a továbbiakban: Egyezmény)¹⁴ levezethetően befolyásolta az alkotmánybírósági jogértelmezést. A tisztességes eljáráshoz való jog¹⁵ „gyűjtődefinícióként” egzaktan nem is meghatározható; mindazon követelményeket olvasztja magába, melyeknek egy bírósági és egy közigazgatási eljárás folyamatában, azoknak minden szakaszában érvényesülnie kell. Lényegében olyan alapjogot jelent, amely felöleli valamennyi, a demokratizmus és a jogállamiság értékrendjének megfelelő alapelvárást.¹⁶ A „fair eljáráshoz” való jog a közigazgatási eljárástípusokra vonatkoztatva azt az alkotmányos vezérelvet igazolja, hogy a jogállamiságból eredő követelmény a közigazgatás törvények alá rendeltsége; a kiszámíthatóság, az egységes jogalkalmazás, az eljárási garanciák biztosítása szorosan összefonódik az alanyi alap- és szabadságjogok védelmével,

¹⁰ Ld. NAVRACSICS Tibor: *A tisztességes ügyintézéshez való alapjog – ügyintézés a járási hivatalokban*. Acta Humana, 2013/1. 7-33. o.; CHRONOWSKI Nóra: *Mikor megfelelő az ügyintézés? Uniós és magyar alapjogvédelmi megfontolások*. Magyar Jog, 2014/3. 137-145. o.; RÁK-FEKETE Edina: *A tisztességes hatósági ügyintézéshez való jog érvényesülése a gyakorlatban*. Közjogi Szemle, 2020/3. 93-99. o. és PATYI András: *Az eljárási alapjogok és az eljárási alkotmányosság néhány kérdése az Alaptörvényben*. Acta Humana, 2021/2. 95-115. o.

¹¹ 3223/2018. (VII.2.) AB határozat, Indokolás [28].

¹² Az ügyfeleket megilleti a tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog és az eljárás során az anyanyelv használatának joga [Ket. 4. § (1) bekezdése].

¹³ A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslással élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti [Alkotmány 57. § (5) bekezdésének első mondata].

¹⁴ Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően [Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 6. cikk 1. pontjának első mondata].

¹⁵ A tisztességes eljáráshoz való jognak érvényesülnie kell egyrésztől a hatósági eljárásban (Alaptörvény XXIV. cikke; tisztességes ügyintézés), másrésztől a bírósági eljárás alkalmával is (Alaptörvény XXVIII. cikke; tisztességes bírósági eljárás); a későbbiekben nevesítésre kerülő jogok a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát együttesen képezik le.

¹⁶ PATYI András szerint „A tisztességes hatósági eljáráshoz vagy másként a tisztességes ügyintézéshez való jog alapvetően a közigazgatási működéssel szemben támaszt követelményeket és ad – elsősorban eljárási természetű, azaz a közhatalomgyakorlás mikéntjére, módjára vonatkozó – garanciákat.” PATYI András: *i.m.*, 100. o.

kölcsönösen feltételezve egymást.¹⁷ Az eljárás tisztességessége egy olyan kvalitás, amit az ügy összes körülménye figyelembevételére tükrében lehet megítélni; bizonyos garanciák hiánya ellenére csakúgy, mint minden részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan, avagy nem tisztességes.¹⁸ A tisztességes eljáráshoz való jog – mivel annak sérelme csak a konkrét ügy részleteinek ismeretében válhat nyilvánvalóvá – maga is mérlegelés eredménye, következésképpen azzal nem állítható szembe más alapvető jog, vagy alkotmányos cél sem.¹⁹ Ezen alapjog egészésként történő korlátozása ennek okán fogalmilag értelmezhetetlen; az Alkotmánybíróság ellenben több alkalommal utalt arra, hogy annak egyes részelemei a szükségesség-arányosság tesztje szerint már korlátozhatóak. Ezen korlátozás akkor feleltethető meg az Alaptörvénynek, amennyiben egy másik alapvető jog, avagy alkotmányos érték védelme vagy érvényesülése másképp nem érhető el – a korlátozás szükséges –, illetve nem sérti az arányosságot – vagyis az elérni kívánt cél és az okozott alapjogi sérelem súlya arányban áll egymással – sem. Utóbbi kapcsán követelmény, hogy a törvényalkotó a korlátozás végett köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, ahogy a korlátozásnak nem lehet az alapjog lényegi tartalmát sem érintenie.²⁰ Amíg tehát egyes részjogosítványok a tisztességes eljárás vonatkozásában az alaptörvényi kritériumok²¹ alapján korlátozhatók, a hatósági eljárásnak összességében tisztességesnek kell maradnia.²²

A tisztességes ügyintézéshez való jog érvényesülésének kérdése elsősorban bizonyos eljárásjogi garanciák betartása – avagy azok mellőzése – oldaláról közelíthető meg. Általánosságban elmondható, hogy „Ahhoz, hogy egy hatósági eljárás absztrakt rendje ’fairnek’ – a magyar fordításban pejoratív

¹⁷ 56/1991. (XI.8.) AB határozat, ABH 1991, 454, 456; 75/1995. (XII.21.) AB határozat, ABH 1995, 376, 383; 3124/2015. (VII.9.) AB határozat, Indokolás [50]; 3/2017. (II.21.) AB határozat, Indokolás [56]; 5/2020. (I.29.) AB határozat, Indokolás [37]; 18/2022. (VIII.1.) AB határozat, Indokolás [51]; 1/2024. (I.9.) AB határozat, Indokolás [101].

¹⁸ 6/1998. (III.11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 14/2002. (III.20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 109; 7/2013. (III.1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3486/2021. (XI.30.) AB végzés, Indokolás [25]; 3458/2023. (XI.7.) AB határozat, Indokolás [22]; 3175/2024. (V.17.) AB határozat, Indokolás [21].

¹⁹ 14/2004. (V.7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266; 3027/2018. (II.6.) AB határozat, Indokolás [13]; 3345/2021. (VII.23.) AB végzés, Indokolás [16]; 9/2023. (VI.20.) AB határozat, Indokolás [85]; 3245/2024. (VII.5.) AB határozat, Indokolás [26].

²⁰ 7/1991. (II.28.) AB határozat, ABH 1991, 26-27; 3/2014. (I.21.) AB határozat, Indokolás [61]; 3223/2018. (VII.2.) AB határozat, Indokolás [26]-[27]; 3306/2020. (VII.24.) AB határozat, Indokolás [39]; 3502/2023. (XII.1.) AB végzés, Indokolás [28]. Ld. *SOMODY Bernadette – SZABÓ Máté Dániel – VISSY Beatrix: Az alapjogi bíráskodás kézikönyve*. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013., 136-162. o. és *POZSÁR-SZENTMIKLÓS Y Zoltán: Alapjogok mérlegen. Az általános alapjogi tesztek dogmatikája*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2016.

²¹ Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének második mondata]. Vörös Imre alkotmánybírónak az 56/1995. (IX.15.) AB határozathoz (ABH 1995, 260, 273-274) fűzött párhuzamos indokolása szerint „alapjog lényeges tartalmát olyan állami behatolás korlátozza, amelynek folytán az alapjog voltaképpeni védelmi funkcióját már nem képes betölteni, céljának megfelelő hatását már nem tudja kifejteni. A lényeges tartalom tehát ott kezdődik, ahol a még megengedhető korlátozás végződik. Első lépésként tehát meg kell vizsgálni azt, hogy a jogi szabályozás lényeges tartalmat érint-e, vagy sem, azaz vizsgálni kell, hogy alapjog-sérelemről, vagy – másik alapjog érvényre juttatása érdekében megfelelő alkotmányos indokra hivatkozva – alapjog-korlátozásról van-e szó. További lépéseknek csak akkor van értelme, ha a vizsgálat eredménye az, hogy az alapjog nem-lényeges tartalmát érintő alapjog-korlátozást valósít meg a kérdéses jogszabály, mivel a lényeges tartalmat érintő alapjog-sérelem eleve alkotmányellenes és – más alkotmánybeli alapjogok, intézmények, célok és értékek érvényre juttatására hivatkozó – alkotmányos indokkal nem menthető ki.”

²² 3090/2019. (V.7.) AB határozat, Indokolás [30]; 3460/2020. (XII.14.) AB végzés, Indokolás [35]; 3291/2021. (VII.22.) AB határozat, Indokolás [54]; 3344/2023. (VII.5.) AB határozat, Indokolás [25]. Másként megfogalmazva a tisztességes eljárás iránti elvárás lényege akként is megragadható, hogy a jogalkalmazás részéről az érintettet ne érje a döntési jogkör diszkrecionalitásával nem igazolható meglepetés {9/2023. (VI.20.) AB határozat, Indokolás [98]; 3331/2024. (VII.29.) AB végzés, Indokolás [29]}. Ekképpen a tisztességes eljárás nem azonosítható kizárólag a jogszabályok megtartásával, jóllehet az mindenképpen szükséges feltétele annak {Ld. 3311/2018. (X.16.) AB határozat, Indokolás [26]}.

tartalmat hordozó fordulattal: 'tiszteslegesnek' – legyen tekinthető, számtalan eljárási mozzanat együttes és helyes megfogalmazása szükséges. A szabályozásnak olyan eljárási elemekre, garanciákra kell tekintettel lennie, kitérnie, amelyek elsődleges funkciója – a hatósági (közigazgatási) eljárásra fókuszálva – a közigazgatási hatóság hatalmi pozíciójának ellensúlyozása, a kötelezettség és felelősség fennálltának tisztázhatósága, a jog megállapíthatósága, a kötelezettség kikényszerítése, az adatok igazolhatósága (stb.). A részletszabályok együttes értékelése és érvényesülése garantálja elvileg a hatósági eljárás méltányosságát, igazságosságát és azt, hogy az eljárás révén érvényre juthat a közigazgatási jog és az abban megfogalmazott célok. Figyelemmel a 'fair' eljáráshoz való jog abszolút jellegére, az alapjogi jogsérelemnek olyan súlyúnak kell lennie, amely kizárja a fentiekben összefoglalt célok érvényesülését. Avagy olyan részjogosultság megsértését kell megállapítani, amelyet a jogszabály szükségtelenül vagy aránytalanul korlátozott. A konkrét eljárások akkor méltányosak, 'tiszteslegesek', ha a közigazgatási szerv hatáskörgyakorlása révén összességében érvényesíti a garanciális szabályozási elemeket. A testület eddigi gyakorlatában a tisztességes (hatósági) eljáráshoz való jog érvényesülésének megítélését tartalmi vizsgálathoz kötötte: elemezte az alapjog állított sérelmére vezető jogszabályi környezetet, a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, majd pedig abból vont le következtetéseket az adott esetre nézve megállapítható alapjogsérelemre [19/2015. (VI.15.) AB határozat, 17/2015. (VI.5.) AB határozat, 3174/2014. (VI.18) AB határozat]. A hivatkozott panaszeljárásokban a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére az vezetett, hogy az ügyfél jogérvényesítése időben, vagy a hatóság eljárási cselekményeinek előreláthatósága tekintetében akadályozott, kiszámíthatatlan, bizonytalan volt. A két, Alaptörvényben elismert eljárási alapjog²³ közötti alapvető különbség az, hogy annak kötelezettje két különböző állami szerv: az első esetben ez a hatóság, a másodikban pedig a bíróság. Az Alkotmánybíróság elmúlt években folytatott gyakorlata szerint egyértelmű, hogy a hatósági eljárás jogszerűségét felülvizsgáló bíróság döntése a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik akkor, ha figyelmen kívül hagyja a méltánytalan, igazságtalan, azaz nem tisztességes hatósági eljárásban történeteket.²⁴ A tisztességes ügyintézéshez való jog olyan alapjog, melynek az érvényesülése gazdaságossági-célszerűségi okokból sem mellőzhető, tartalma pedig – amellett, hogy a szakigazgatási eljárások specialitásai okán a részletszabályok eltérően jelentkezhetnek – egy hatósági eljárásban sem sérülhet.²⁵

²³ A tisztességes eljáráshoz való jognak érvényesülnie kell a hatósági eljárásban (Alaptörvény XXIV. cikke) és a bírósági eljárás során is (Alaptörvény XXVIII. cikke). „A tisztességes eljárás kritériuma – az annak biztosítására hivatott jogi jogosultságok szövegszerű megfogalmazásától függetlenül – minimálisan azt a morális követelményt támasztja a tételes joggal szemben, hogy az garantálja a) az érdekelt fél számára b) a jogaira, kötelezettségeire várhatóan érdemben kihatással levő jogi eljárásban való c) az esetleges ellenérdekelt féllel azonos érdemi beleszólási lehetőséget biztosító részvételét és d) az ügy alakításának, mikénti eldöntésének módjára vonatkozó, a döntéshozó által ténylegesen megfontolandó javaslatok megfogalmazásának észrevételek megtételének lehetőségét, melyek végén e) a döntést egy, a felekkel szemben elfogulatlan döntéshozó hozza meg f) jóhiszeműen és g) az eljárásban részt nem vett személyek által is ellenőrizhető alapokon. Minden konkrét processzuális vagy szervezeti normatív elvárás, melyre egy eljárási rezsim szabályai a tisztességes eljárás kapcsán megfogalmaznak, e hét feltétel valamelyikének pontosítása, meghatározott eljárási technikák általi garantálása, precizizálása, illetve újabb feltételekkel való kiegészítése.” Ld. *TÓTH J. Zoltán: A tisztességes eljárás (hoz való jog) elméleti kérdései*. In: *A tisztességes eljáráshoz való jog* (szerk.: Tóth J. Zoltán). Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2021., 16. o. A felsorolás megítélésem szerint túlpontosan mutat rá az eljárás tisztességességével kapcsolatos kívánalmakra, melyek – az eljárás sajátosságaihoz igazítottan – szintén jelen vannak a közigazgatási eljárásban is.

²⁴ 3353/2017. (XII.22.) AB határozat, [41]-[43], Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó különvéleménye.

²⁵ 3223/2018. (VII.2.) AB határozat, Indokolás [34]; 25/2020. (XII.2.) AB határozat, Indokolás [25]; 3405/2022. (X.12.) AB végzés, Indokolás [34]. A processzuális jellegű megközelítés mellett az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az eljárás tisztességességének karaktere a törvényes kereteket és az eljárási jogok érvényesülését biztosítja; ugyanakkor – bár arra jellemzően alkalmas – sem a bírósági, sem a hatósági eljárásban nem garantálja az alanyi jogot a materiális – az anyagi – igazságosság érvényre juttatásához {3074/2016. (IV.18.) AB határozat, Indokolás [57]; 8/2020. (V.13.) AB határozat, Indokolás [49]; 3138/2023. (III.27.) AB határozat, Indokolás [19]}.

Az Alkotmánybíróság számos ügyfélközpontú részjogosítványra mutatott rá, amelyek a hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát, gyors lefolytatását, szakszerűségét, törvényességét és jognak alárendeltségét – vagyis összességében az ügyintézés tisztességes voltát – szolgálják. Ekként tekintett a taláros testület a hatósági eljárás időbeli dimenziójára {3/2014. (I.21.) AB határozat, Indokolás [71]-[77]; 17/2015. (VI.5.) AB határozat, Indokolás [108]}, a határozat közlésére {6/2017. (III.10.) AB határozat, Indokolás [37]-[39]} és a közlés módjára {17/2015. (VI.5.) AB határozat, Indokolás [109]}, a fegyveregyenlőség elvére az olyan hatósági eljárásban, mely ellenérdekű felek közreműködésével zajlik {10/2017. (V.5.) AB határozat, Indokolás [61]-[63]}; az iratbetekintéshez, illetőleg az iratok megismeréséhez való jogra {3223/2018. (VII.2.) AB határozat, Indokolás [36]}.²⁶

Bár a bővebb kifejtésnek nem itt van a helye, annyit bizonyosan rögzíthetünk, hogy az adóvégrehajtási alapelvek célja összességében – hasonlóképpen az egyéb jogági alapelvekhez – az, hogy „segédletet” adjanak a tételes jogi rendelkezések értelmezéséhez, az egyes adósi részjogosítványok érvényre jutásához. Az eljárás garanciális szabályainak megsértése – figyelemmel a már ismertetett tisztességes hatósági eljáráshoz való jog biztosításának követelményére – az ügy érdemére kiható jogszabálysértést eredményezhet még akkor is, ha a hatóság az eljárás jogi biztosítékainak a betartásával is ugyanazon döntést hozná meg.²⁷ Az alapelvek így önmagukban is bizonyulhatnak a jogszerű eljárás fokmérőinek. Az viszont kétségtelen, hogy az adóvégrehajtás egy olyan sajátos eljárás, amely szerves részét képezi az adóeljárásnak; ez pedig szükségképpen azt is jelenti, hogy osztozik annak eljárási garanciáiban is. Mindezekből pedig a törvényalkotóval szemben az az elvárás fakad, hogy – megfelelő eltérésekkel ugyan, de – a végrehajtás szabályait is az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljárás követelményrendszerét kielégítő módon szükséges kialakítani és azt érvényesíteni.

²⁶ 3223/2018. (VII.2.) AB határozat, Indokolás [32]-[33]; 17/2019. (V.30.) AB határozat, Indokolás [38]; 3476/2022. (XII.6.) AB végzés, Indokolás [14]; 3344/2023. (VII.5.) AB határozat, Indokolás [29]; 3434/2023. (X.25.), Indokolás [58]. Nem tartozik e körbe a mérlegelt döntéshez való jog; a mérlegelés nem részjogosítványa a tisztességes ügyintézéshez való jognak, a mérlegelés korlátozott volta – alapjogi aspektusból – még nem teszi az egész hatósági eljárást szükségképpen tisztességtelenné {8/2020. (V.13.) AB határozat, Indokolás [42]}. E jog vitathatatlan részét képezi azonban a hatóságok részrehajlás nélküli, tisztességes módon és észszerű határidőn belüli ügyintézése, a hatósági aktusok törvény szerinti indokolása, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatában már kibontott többi részjogosítvány. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes elemei „halmazként” tehát minden egyes közigazgatási eljárástípust átszövik, jóllehet a sajátosságok miatt némely garanciális részletszabályok eltérőek lehetnek.

²⁷ Kúria Kfv.IV.35.642/2015., Kfv.IV.37.936/2015., Kfv.III.37.162/2015., Kfv.IV.37.134/2019. Hivatkozott álláspontot képviseli továbbá az Alkotmánybíróság is. „A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvényellenesség szintjét.” {3311/2018. (X.16.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az eljárási szabályok sajátos értéket hordoznak, amely megkérdőjelezi a kauzalitási megközelítést – mint főszabály – jogszerűségének a voltát is; bizonyos helyzetekben az eljárásjogi garanciák megszegése nem értékelhető csak és kizárólag azok végeredménye felől. Az eljárásjogi szabályozás felértékelődését mutatja az a megoldási lehetőség, mely a bíróságnak azt biztosítja, hogy akkor is garantálja a tisztességes ügyintézéshez való jog érvényesülését, ha jóllehet az eljárási jogok megsértésével folytatták le az eljárást, a jogsérelem a döntést nem befolyásolta. Ld. EUB C-72/12. számú (Gemeinde Altrip) ügy; *F. ROZSNYAI Krisztina: Hatékony jogvédelem a közigazgatási perben. A magyar közigazgatási perrendtartás európai fejlődési tendenciákhoz illeszkedő kodifikációjának egyes előkérdései*. ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest, 2018., 199-200. o.; *F. ROZSNYAI Krisztina: A Kúria döntése a megfelelő ügyintézéshez való jog egyes követelményeiről [Kúria Kf.II.37.959/2018/14.]*. Jogesetek Magyarázata, 2021/2-3. 43-52. o. Ellenben a Kúria gyakorlata tartja magát azon elváráshoz, mely szerint a Kp. 118. § (1) bekezdésének a) pont ad) alpontra történő hivatkozás esetén a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a befogadási okot a felülvizsgálatra befogadhatóság körében indokolni kell. A befogadásra csak akkor kerülhet sor, ha az indokolás tartalmából valószínűsíthető eljárásjogi sérelem, illetve az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegés, illetőleg az is, hogy az eljárási szabálysértés miként hatott ki az adott ügy érdemére. A felülvizsgálati kérelem ezen okból történő befogadását nem alapozza meg az, ha a kérelmező pusztán általánosságban utal az alapvető eljárási jogainak a sérelmére (Kúria Kfv.IV.37.343/2021., Kfv.V.37.435/2023.).

IV. Anyagi jogi garanciák az adóvégrehajtásban

Az adós érdekeit szolgálják az eljárás megakasztásának [a végrehajtás felfüggesztése, Avt. 15. §-a; a végrehajtási eljárás szünetelése, Avt. 16-17. §-ai], a végrehajtási eljárás megszüntetésének, megszűnésének [Avt. 18. §-a], a végrehajtáshoz való jog elévülésének [Avt. 19. §-a] és az adótartozás behajthatatlanná minősítésének [Avt. 20-21. §-ai] szabályai.²⁸ Előfordulhatnak olyan élethelyzetek is, amelyekben sem a felfüggesztés, sem a szünetelés feltételei nem állnak fenn, az adós körülményei mégis méltányos eljárást igényelnek az adóhatóság részéről. Ezek megoldására biztosít lehetőséget a fedezetcsere intézménye [Avt. 50. §-a].

A konkrét végrehajtási cselekmények közül a jövedelemletiltással – ideértve a munkabér, a nyugdíj, az egészségbiztosítási ellátás, a gyermekek ellátásához kapcsolódó juttatás, és az egyéb járandóság végrehajtását is – kapcsolatos szabályokat a Vht. 58-79. §-ai rögzítik, melyek betartásáért – ideértve a végrehajtás alóli mentességek érvényesítését is – a munkáltató (kifizető) tartozik felelősséggel.

Szintén garanciális jelentőségű a helyszíni eljárás időbeli korlátokhoz kötése; az Avt. 39. § (1) bekezdése kimondja, hogy – főszabály szerint – helyszíni eljárás keretében végrehajtási cselekmények munkanapon, reggel 6 óra és este 10 óra között foganatosíthatók.²⁹ Nyilvánvalóan egy helyszíni eljárás erős beavatkozást jelent a magánszférába, melyre az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése – az emberi méltósághoz való jog részeként – a magánélet és otthon sérthetlensége keretein belül védendő értéknek tekint.³⁰ Az Alkotmánybíróság a 46/1991. (IX.10.) AB határozatában (ABH 1991, 211, 215) rámutatott arra, hogy bár a végrehajtás olyan polgárokat is érinthet, akik nem adósok – avagy adósként esetlegesen nincsenek is tudatában a velük szemben támasztott jogszerű követelésnek –, ugyanakkor a bírósági – analóg módon a hatósági – döntések tiszteletben tartása és teljesítése jogszerű kényszer

²⁸ 2020. január 1. napjától az elnevezése szerint ideiglenesen eredménytelen végrehajtással érintett tartozás. A tartozás behajthatatlansága ideiglenes, avagy végleges lehet; véglegesen behajthatatlan a tartozás akkor, ha jogilag kizárt, hogy az a jövőben behajthatóvá válik. Ha az adós körülményeinek megváltozása okán a tartozás elévülesi időn belül részben vagy egészben behajtható lesz, a végrehajtás iránt az adóhatóságnak intézkednie kell. A behajthatatlannak minősítés a hátralék adminisztratív módon történő csökkentésének eszköze, nem befolyásolja a végrehajtási eljárást, azt nem szünteti meg. Ha az adóhatóság az adótartozást behajthatatlannak minősíti, az eljárást vagyonfeltárással folytatja, majd – eredmény esetén – a tartozást újból végrehajthatónak minősítheti. A bírósági joggyakorlat szerint behajthatatlan az a követelés, amelyre az adós ellen vezetett végrehajtás során nincsen fedezet, vagy a fedezet a követelést csupán részben fedezi. Behajthatatlan a követelés abban az esetben is, ha a végrehajtási költség nincs arányban a követelés várhatóan behajtható részével (Kúria Kfv.V.35.594/2013.). Az adóhatóságnak jogában áll mérlegelni, hogy mely okból minősít egy tartozást behajthatatlannak. Nincs akadálya – figyelemmel az adóvégrehajtáshoz való jog elévülésének időpontjára – annak sem, hogy az adóhatóság behajthatatlanná nyilvánítsa azt a tartozást, amelynek csak jelentéktelen része térülne meg a jövedelemből történő csekély összegű letiltás útján (Kúria Kfv.I.35.577/2014.).

²⁹ Az Avt. 39. § (2) bekezdése alapján a végrehajtó a végrehajtást foganatosító adóhatóság vezetőjének írásbeli engedélye alapján – időbeli korlátozásra tekintet nélkül – bármikor foganatosíthat végrehajtási cselekményt.

³⁰ Az Alkotmánybíróság megközelítésében „...a magánlakás sérthetlenségéhez való alapjog – mint a negatív jellegű alapjogok általában – nem valamely szolgáltatás igénybevételére, nem is meghatározott aktivitás kifejtésére jogosít, hanem a védett tárgykörben a kívülállók bizonyos zavaró, beavatkozó, sértő megnyilvánulásaitól való mentességre és a mentesség állami védelmére jogosít. A magánlakás sérthetlenségéhez való alapjog tartalmának hasonló felfogását fejezi ki Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezmény 8. cikke is, amely kinyilvánítja: 'Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges'” [1115/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 551]. A magánszféra sérthetetlen jellegére a taláros testület korábbi döntése is rámutatott, miszerint „...az emberi méltósághoz való jog korántsem csupán a jó hírnévhez való jogot foglalja magában, hanem egyebek között a magánszféra védelméhez fűződő jogot is. Ennél fogva az is ellentétes az emberi méltósághoz való alapvető joggal, ha valakivel szemben kellő alap nélkül alkalmaznak hatósági kényszert, s ezáltal az állam indok nélkül avatkozik be a magánszféra körébe tartozó viszonyokba.” [46/1991. (IX.10.) AB határozat, ABH 1991, 211, 215]. Az 1252/B/2010. AB határozat [ABH 2011, 2284] alapján „...Az állami kényszer elsősorban az adós vagyoni jogait korlátozhatja, kivételesen azonban az adós személyiségi jogait is érintheti.”.

arán is a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos alapértékekhez tartozik. A végrehajtási eljárásban már nem az adósi jogokat kell védeni, ellenkezőleg: a megelőző eljárásban elmarasztalt jogsértővel szemben kell a kényszerítő eszközöket alkalmazni. A bírósági ítéletek, illetve a hatósági határozatok végrehajtásakor nem lehet feltételezni, hogy az adós akkor szerez tudomást a követelésről, amikor a végrehajtó a lakásán megjelenik. Az adós tipikus esetben már korábbiakban értesült a vele szemben érvényesíteni kívánt igényről, a megelőző eljárásban részt vehetett, védekezhetett és bizonyítási indítványokat terjeszthetett elő, módjában állt jogorvoslással élni, önként is teljesíthetett. Mindebből következően az alkotmányos rend védelme a végrehajtási eljárásban a jogszerű kényszerintézkedések hatékony alkalmazásával érvényesül.

Mindemellett a mentességek – vagyis egy vagyontárgy a Vht. 86. § (1) bekezdése szerint jóllehet lefoglalható, arra végrehajtás nem vezethető – funkciója az adós megélhetésének, létfenntartásának, foglalkozása gyakorlásának védelme, ahogyan ezt indokolja a végrehajtást kérő érdeke is, hiszen a folyamatos munkával szerzett jövedelem a tartozás fedezetéül szolgálhat. A gazdálkodó szervezetek esetében humanitárius szempontok – mint ahogy a Vht. rendelkezéséhez fűzött indokolás is igazolja – nem vehetők figyelembe, a nem természetes személyek vagyona a végrehajtás – a törvény kizáró rendelkezése nélkül – korlátlanul vezethető. A Vht. 90-96/B. §-ai a végrehajtás alól mentes ingóságok vonatkozásában részletes felsorolást tartalmaznak; a Vht. a mentességeket egyrészt a foglalkozáshoz és a tanulmányok folytatásához nélkülözhetetlen dolgok, másrészt a létfenntartáshoz szükséges ingóságok, harmadsorban pedig ún. „vegyes” jellegű mentességek köré csoportosítja.³¹

A legfontosabb garancia – és jogvédelmi eszköz – az Avt. 24-27. §-aiban szabályozott általánosnak tekinthető jogorvoslat, a végrehajtási kifogás. A végrehajtási eljárás során az adóhatóság, illetve az önálló bírósági végrehajtó 36. § alapján foganatosított törvénysértő intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen az adós, a behajtást kérő, a behajtást kérő hatóság, továbbá az, akinek a végrehajtás jogát vagy jogos érdekét sérti – a sérelmezett intézkedés vagy az intézkedés elmaradásának a tudomására jutásától számított 15 napon belül – a végrehajtást foganatosító elsőfokú adóhatóságnál végrehajtási kifogást terjeszthet elő [Avt. 24. § (1) bekezdésének első mondata]. Fontos, hogy maga az Avt. nem határozza meg a végrehajtási kifogással támadható intézkedés fogalmát, azt a végrehajtás céljából lehet levezetni. A végrehajtás célját az Avt. 1. §-ához kapcsolódó törvényi indokolás akként határozza meg, hogy annak célja egy rendezetlen – nem megfelelő – jogi helyzet kényszerrel történő helyreállítása. Ennek figyelembevételével és alkalmazva az Alaptörvény XXVIII. cikkét a Kúria a kifogással támadható intézkedések körébe tartozónak azon eljárási cselekményeket tekinti, amelyek megvalósulása előmozdítja a jogi helyzet helyreállítását, így a hitelezőt megillető eredmény elérését (Intézkedésnek minősülő eljárási cselekmény hiányában az intézkedés elmulasztása támadható). Az adós azon beadványait, amelyek nem a hitelezőt megillető eredmény eléréséhez szükséges eljárási cselekményeket (ingatlan forgalmi értékének meghatározása, árverezés stb.), hanem magát az eljárást érintik, nem az Avt. 24. §-a szerinti végrehajtási kifogásként, hanem az adott beadvány tartalma szerinti kérelemként (végrehajtási eljárás felfüggesztése, megszüntetése, megszűnésének megállapítása, fizetési kedvezmény iránti kérelem stb.) kell elbírálni.³²

Az adóvégrehajtásban a fellebbezés speciális reparációs eszköz, csupán az Avt.-ban taxatív módon felsorolt döntések tekintetében érvényesül. Önálló fellebbezésnek az adóhatóság végrehajtási eljárása során e törvény vagy a Vht. alapján hozott, a végrehajtási kifogás előterjesztési határidejének elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelmet elutasító, a végrehajtási kifogást visszautasító, valamint a végrehajtási kifogást elbíráló végzés ellen van helye [Avt. 28. § (1) bekezdésének a)-d)

³¹ A Vht. 89. § (1) bekezdése alapján ugyanakkor nem lehet lefoglalni – még az adós beleegyezésével sem – azokat a vagyontárgyakat, amelyeket a törvény a végrehajtás alól mentesít.

³² Kúria Kfv.I.35.226/2020., Kfv.I.35.383/2020., Kfv.I.35.521/2020., Kfv.V.35.189/2021.

pontjai].³³ Az Avt. ezen szabálya – még ha csupán a klasszikus jogorvoslattal, vagyis a fellebbezéssel támadható döntéseket nevesíti – tükrözi azt, hogy az adóhatóság részéről foganatosítandó végrehajtási eljárásokban nem kizárólag a végrehajtási kifogások, hanem más beadványok is eredményezhetik az adóhatóság döntéshozatali kötelezettségét.

Fentieket ellensúlyozandó erős hitelezővédelmi garancia a szabályozás azon eleme, mely szerint – a közhiedelemmel ellentétben – az adóhatóságnak nem kötelezettsége, hogy a végrehajtási eljárás megindítását megelőzően az adós részére fizetési felhívást küldjön; a végrehajtás az első végrehajtási cselekménnyel indul.³⁴ Az adóvégrehajtásban az egyes végrehajtási cselekmények (pénzforgalmi végrehajtás, helyszíni foglalás, ingatlan-végrehajtás) foganatosítása menetében nincsen sorrendiség, a jövedelemletiltás és a pénzügyi intézménynél kezelt összegekre vezetett végrehajtás alkalmazásának nem előfeltétele a helyszíni eljárás lefolytatása [Avt. 41. § (1) bekezdése], mint ahogy ingó-, vagy ingatlanfoglalás foganatosítására már a végrehajtási eljárás megindításával egyidejűleg, vagy azt követően bármikor sor kerülhet [Avt. 43. § (1) bekezdése, Avt. 51. §-a]. Mindennek a már hivatkozott szükségesség és arányosság alapelve állít korlátot. Az adóvégrehajtás speciális azon megközelítésben, hogy – mivel kógens előírást a jogszabály erre nem határoz meg – az intézkedések nem szükségeltetik az adós jelenlétét sem [végrehajtás jövedelemre, fizetési számlára (Avt. 41-42. §-ai), ingófogalás (Avt. 43-46. §-ai), a járműfogalás speciális szabályai (Avt. 47. §-a), követelés lefoglalása (Avt. 48. §-a), zálogjoggal terhelt ingóság lefoglalása (Avt. 49. §-a), ingatlan-foglalás (Avt. 51-55. §-ai)], ellenben – szükség esetén – az eljárás során végrehajtási kényszer is alkalmazható (Avt. 35. §-a), lehetőség nyílik az eljárás gyors és eredményes lefolytatásának biztosítása végett eljárási bírság kiszabására (Avt. 22. §-a) is. Az adózó és az eljárás egyéb résztvevője a törvényben meghatározottak szerint köteles a jogait jóhiszeműen gyakorolni és elősegíteni az adóhatóság feladatainak végrehajtását (Air. 8. §-a; jóhiszemű eljárás követelménye, együttműködési kötelezettség elve).

V. Végrehajtás fizetési számlára

Az alábbiakban a konkrét kúriai döntéssel érintett végrehajtási cselekmény szabályait vázolom fel. Az Avt. 41. § (1) bekezdése alapján a jövedelemletiltás és a pénzügyi intézménynél kezelt összegekre vezetett végrehajtás alkalmazásának nem előfeltétele a helyszíni eljárás lefolytatása.

Az Avt., a Vht. és a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 35/2017. (XII.14.) MNB rendelet (a továbbiakban: MNB rendelet) együttes szabályozása szerint az adóhatóság a pénzforgalmi végrehajtást hatósági átutalási megbízás útján foganatosítja, amely 2009. november 1. napját követően érdemben az azonnali beszedési megbízás – mely leginkább inkasszó néven terjedt el – szerepét vette át. A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pftv.) szerint a bírósági végrehajtási eljárásban, valamint a közigazgatási végrehajtási és adóvégrehajtási eljárásban a pénzkövetelést a hatósági átutalási megbízás adására vagy átutalási végzés meghozatalára jogosult erre irányuló kezdeményezésére hatósági átutalással vagy a hatósági végzésben foglaltak szerint kell teljesíteni [Pftv. 64. § (1) bekezdése]. A megbízás tartalmazza a kedvezményezett nevét, pénzforgalmi jelzőszámát, a fizető fél nevét, pénzforgalmi jelzőszámát, a bizonylatszámot és a közlemény rovatot,

³³ A jogvédelmi eszközök közé sorolandó a közigazgatási per is; az adózó az Air. 130. § (1) bekezdése értelmében ugyanis – az önálló fellebbezéssel nem támadható végzések kivételével – a véglegessé vált döntés ellen indíthat közigazgatási pert. Fellebbezéssel támadható döntés esetén közigazgatási per akkor indítható, ha az arra jogosultak valamelyike fellebbezett és a fellebbezést elbírálták.

³⁴ Az adóhatóság a tartozás megfizetésére az adóst felhívhatja, eredménytelen felhívás esetén, továbbá ha a felhívás alkalmazása a körülmények alapján célszerűtlen, a végrehajtást megindítja [Avt. 30. § (1) bekezdése]. A fizetési felhívás küldése – mely nem minősül végrehajtási cselekménynek – az adóhatóság diszkrecionális jogköre. Amennyiben viszont az adóhatóság él a felhívással, a végrehajtásra mindaddig nem kerülhet sor, amíg a felhívásban megjelölt fizetési határidő eredménytelenül nem telt el. A kényszercselekmény sajátosságai okán egy előzetes értesítés a behajtás eredményességét veszélyeztethetné, ami nyilvánvalóan ellentétes a jogalkotói szándékkal.

amely az átutalás jogalapját jelöli. A megbízással kapcsolatos feladatokat az MNB rendelet 31-34. §-ai szerint a pénzforgalmi szolgáltatónak kell elvégeznie.

A pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összeg fogalmát – az Avt. eltérő rendelkezése hiányában – a Vht. 7. § (3) bekezdése rögzíti: szolgáltatónál kezelt összeg a) a Pftv. szerinti fizetési számla szerződés alapján nyitott fizetési számlán szereplő összeg, valamint a betétszerződés és a takarékbetét-szerződés alapján, vagy egyéb szerződés alapján a hitelintézetnél elhelyezett, az adós rendelkezése alatt álló összeg, ha azt a hitelintézet a bankszámla szerződés szabályainak megfelelően kezeli b) a betétszerződés és takarékbetét-szerződés alapján takarékbetétkönyv, egyéb betéti okirat ellenében a hitelintézetnél elhelyezett, az adós rendelkezése alatt álló összeg; továbbá egyéb szerződés alapján az adós részére a hitelintézet által visszafizetendő, az adós rendelkezése alatt álló pénzüsszeg.

Az Avt. 42. § (1) bekezdése alapján a fizetési számlát vezető pénzforgalmi szolgáltató az adóhatóság hatósági átutalási megbízását a végrehajtható okirat csatolása nélkül köteles teljesíteni.³⁵ A törvényhely (2) bekezdése szerint ha az adóhatóság a hatósági átutalási megbízást nem valós tartalmú végrehajtható okirat alapján, végrehajtható okirat hiányában vagy végrehajtható okirat birtokában, de az esedékesség időpontja előtt nyújtotta be, a hatósági átutalási megbízás teljesítése napjától a jogosulatlanul beszedett adó, költségvetési támogatás visszatérítése napjáig a késedelmi pótlékkal azonos mértékű kamatot fizet.³⁶

³⁵ Ennek a továbbgondolása mindenképpen szükséges; hiszen ezen szabályt – melyet az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 152. § (1) bekezdése is rögzített – már az alapvető jogok biztosa is kifogásolta: álláspontja szerint nincsen összhangban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárással és sérti a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz fűződő jogot is. A jogszabályhely megsemmisítését célzó indítványában kifejtette, hogy garanciális jelentősége van annak, hogy az adós számára a tartozás összege és jogcíme azonosítható legyen. Mivel azonban az adóhatóság nem bocsátja a pénzforgalmi szolgáltató rendelkezésére a végrehajtható okiratot, az adósnak nincs lehetősége arra, hogy a régi Art. 159. § (1) bekezdése szerinti végrehajtási kifogását hatékonyan terjessze elő, mely a jogorvoslati jog gyakorlásának alapelveivel is ellentétes. Az Alkotmánybíróság a 22/2013. (VII.19.) számú határozatában a kérelmező indítványát nem találta megalapozottnak. Az AB döntés utalt arra, hogy a pénzforgalmi szolgáltató a végrehajtási eljárásban egyéb érdekelt, helytállási kötelezettséggel csak akkor tartozik, ha a megbízással kapcsolatos feladatát nem teljesíti (rég Art. 153. §-a), így szerepe a végrehajtásban a végrehajtást fogantató felhívásának tartalmi vizsgálatára, továbbá a végrehajtható okirattal való összevetésére nem terjedhet ki. A végrehajtható okiratnak a megbízáshoz való csatolása egyébiránt alkotmányjogi problémákat is felvet(het), hiszen a pénzforgalmi szolgáltató az adótitok megismerésére nem jogosult, márpedig a végrehajtható okirat adótitkot tartalmaz. A taláros testület megállapította, hogy a végrehajtható intézkedésekkel, mulasztásokkal szembeni jogorvoslat Alaptörvényben biztosított igénybevételek lehetősége – végrehajtási kifogás és fellebbezés útján – a régi Art. és a Vht. rendszerében is rögzített, melyet kiegészít a végrehajtható okirat indokainak bemutatása és a határozat alapjául szolgáló bizonyítékok megismerésének lehetősége. Eszerint „A végrehajtási kifogás intézményének igénybevétele akkor felel meg a jogorvoslati jog hatékonyságához kapcsolódó követelménynek, ha az adós megismerheti mind a végrehajtási cselekmény fogantatójának alapjául szolgáló okiratot, mind pedig az ügy iratait. Amint azt az Alkotmánybíróság korábban már kifejtette, az Art. 1. § (5) bekezdésében foglalt szabályra is figyelemmel az adós számára mindenképpen biztosított a hatósági átutalási megbízás alapjául szolgáló végrehajtható okirat megismerésének lehetősége. Adóigazgatási eljárás esetén az ügy iratainak megismerését pedig az Art. 100. § (3) bekezdése teszi lehetővé, míg más hatósági vagy bírósági eljárás esetében az adott eljárásra irányadó szabályok szerint biztosított az iratok megismerésének lehetősége. Ebből következően a jogorvoslati jogának hatékony érvényesülését nem befolyásolja az indítványban kifogásolt szabály, amely szerint a pénzforgalmi szolgáltató a hatósági átutalási megbízás mellékleteként nem kapja meg a megbízás alapjául szolgáló végrehajtható okiratot.” {AB határozat, Indokolás [29]}. Jóllehet a döntés a régi Art. hatálya alatt született, a sérelmezett joghely szövegazonosságának okán az alkotmánybírósági okfejtés a jelenleg hatályos Avt. értelmezése kapcsán is irányadó.

³⁶ Speciális szabály az is, hogy amennyiben az adós a hatósági átutalási megbízást megelőzően, de az adó esedékességét követően teljesített befizetést, az adóhatóság a jogosulatlanul beszedett összeget a jóváírástól számított 8 napon belül kamattal téríti vissza [Avt. 42. § (3) bekezdése]. Ha a befizetés az adósnak felróható okból nem beazonosítható, a határidő a befizetés azonosításától kezdődik. A befizetés pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adósok esetén abban az esetben minősül beazonosíthatónak, ha az adós a bejelentett pénzforgalmi számláról vagy adószáma feltüntetésével utal, illetve pénzforgalmi számlanyitásra nem kötelezett adós esetén abban az esetben minősül beazonosíthatónak, ha az adós adóazonosító számát közleményként feltünteti [Avt. 42. § (4) bekezdése].

Az Art. 9. § i) pontja értelmében nemcsak az adóalany köteles a pénzforgalmi számlanyitásra és adóköteles tevékenységével összefüggő kifizetéseinek e számlán való teljesítésére, hanem az Art. 84. § (1) bekezdése szerint a pénzforgalmi számlát vezető pénzforgalmi szolgáltató – a cégjegyzékbe bejelentett pénzforgalmi számlára vonatkozó adatok kivételével – a pénzforgalmi számla megnyitását és megszüntetését annak időpontját követő hó 15. napjáig a pénzforgalmi jelzőszám feltüntetésével közli az állami adó- és vámhatósággal. Ezek okán az adóhatóság a fizetési kötelezettség lejáratát után azonnal tud intézkedni a kintlévőség beszedése iránt.³⁷

Ha a kötelezett magánszemély, a végrehajtási eljárás eredményes lefolytatásához az adóhatóság belföldi jogsegély keretében keresheti meg – egyéb szervek, illetve hatóságok mellett – a pénzforgalmi szolgáltatókat az adó- és vagyona vonatkozó adatok átadása végett [Vht. 47. § (1)-(2) bekezdései], mely elektronikus levél útján történik. Kétségtelen, hogy a bankszámlaadatok védelméhez, illetve azok zártan történő kezeléséhez a bankszámlatulajdonosnak érdeke fűződik – a banktitkot a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Htp.), továbbá a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény egyaránt védelemben részesíti –, azonban ez nem terjed ki az adóvégrehajtásra [Htp. 161. § (1)-(2) bekezdései], hiszen a jogalkotónak sem lehet érdeke az, hogy a számlaadatok titokban tartása konkurálhasson a költségvetést megillető bevételek biztosításával. A szabályozás nem csupán jogosultságot biztosít az adóhatóságnak; garanciák végett az adóhatóság köteles tájékoztatni az adóst (a számlatulajdonost), hogy a pénzforgalmi szolgáltató felé megkereséssel élt az adatok megismerésének céljából.

A pénzforgalmi szolgáltató elektronikus válaszlevele tartalmazza a számlatulajdonos adós (illetve egyéb érdekelt társtulajdonos) nevét, lakcímét, az érintett számla számát, típusát. Az adóhatóságnak nincs arra vonatkozó jogszabályi kötelezettsége, hogy az adós valamennyi bankszámláját végrehajtás alá vonja – az eredményesség szempontjait kell figyelembe venni és azon cselekményeket alkalmazni, melyek az adótartozás viszonylag rövid időn belül történő térüléséhez vezetnek –, több pénzforgalmi bankszámla esetében egyébiránt a pénzforgalmi végrehajtás megkísérlése esetenként hosszabb időt is igényelhet, amely a végrehajtás sikeres lefolytatását késleltethetné.³⁸

Az MNB rendelet 34. § (4)-(6) bekezdései alapján a fizető fél fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltatója a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzés átvételét követően soron kívül megkezdi a fizetési megbízásban megjelölt fizető fél és a pénzforgalmi jelzőszám összetartozásának ellenőrzését. A fizető fél fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltató a hatósági átutalási megbízásról és az átutalási végzésről annak teljesítése, részteljesítése vagy törvényben meghatározottak szerinti sorba állítása előtt nem értesítheti a fizető fél számlatulajdonost. A fizető felet a pénzforgalmi szolgáltatója a hatósági átutalási megbízás és az átutalási végzés teljesítéséről, részteljesítéséről, valamint sorba állításáról a teljesítéssel vagy a sorba állítással egyidejűleg az eredeti fizetési megbízás adattartalmának közlésével írásban értesíti. Ha a hatósági átutalás és az átutalási végzés sorba állításának kezdete nem munkanapra esik, a pénzforgalmi szolgáltató az értesítési kötelezettségének a következő munkanapon tesz eleget. Az adós a foganatosított inkasszóról tehát utólag – legkorábban a bankszámla megterhelésekor – értesülhet, ami a törvényalkotó azon szándékát testesíti meg, hogy a bankszámlán kezelt összeget az adós a végrehajtás alól ne tudja elvonni.

A pénzforgalmi szolgáltató a végrehajtói intézkedés alapján köteles a fizetési számla mentesnek minősülő összeget meghaladó egyenlegéből a megbízásban megjelölt követelés összegét a végrehajtói letéti számlára átutalni [Legf. Bír. (Kúria) Kfv. I.35.441/2006., I.35.491/2006., I.35.280/2007.).

³⁷ A bejelentés jelentőséggel bír azért is, mert a Pftv. 66. § (2) bekezdése szerint ha a kötelezett pénzforgalmi számlája nem ismert, és az a cégnyilvántartásból sem állapítható meg, a végrehajtás elrendelésére jogosult bíróság a jogosult kérelmére felhívja az adóhatóságot a számlaszám közlésére. Az adóhatóság köteles a felhívásnak haladéktalanul eleget tenni.

³⁸ Ellenben nincs akadálya az egyszerre több bankszámlára vezetett pénzforgalmi végrehajtásnak. A gyakorlatban az „élő”, vagyis a pénzforgalmat ténylegesen lebonyolító bankszámla kerül végrehajtás alá.

A Pftv. 60. § (1) bekezdése értelmében a pénzügyi fedezet hiánya miatt részben vagy egészben nem teljesíthető hatósági átutalást és átutalási végzésen alapuló átutalást a kedvezményezett azonnali visszaküldést kérő rendelkezése hiányában a teljesítéshez szükséges fedezet biztosításáig – legfeljebb azonban 35 napig – a pénzforgalmi szolgáltató sorba állítja. A jogszabályhely (2) bekezdése kimondja azt is, hogy a teljesítés sorrendjét az átvétel időpontja határozza meg. Emellett a Pftv. 62. § (2)-(3) bekezdései jogalapot biztosítanak még arra is, hogy – a fizető fél és a pénzforgalmi szolgáltató eltérő tartalmú megállapodása hiányában – a fizetési számla terhére a hatósági átutalás akár a bankszámlához kapcsolódó hitelkeret terhére is teljesíthető, mely (ideértve a számlához kapcsolódó hitelkeret terhére történő átutalást is) megelőzi az egyéb fizetési műveletek teljesítését. Fontos, hogy a Vht. 82/A. § (5) bekezdésének a) pontjából kifolyólag a végrehajtást kérő saját hatáskörben jogosult dönteni arról, hogy hány alkalommal kéri inkasszó ismételt benyújtását az adós pénzforgalmi számláján kezelt összegre. Hitelezővédelmi célt szolgál a Vht. 79/B. § (1) bekezdése; eszerint ha a végrehajtó által benyújtott megbízásban megjelölt fizetési számlán kezelt összeg nem, vagy csak részben fedezi a követelés összegét, a pénzforgalmi szolgáltató a teljesítést kiterjeszti a további fizetésiszámla-szerződés, illetve betétszerződés vagy takarékbetét-szerződés alapján kezelt, adóst megillető összegre is.³⁹

Általánosságban elmondható, hogy az adóhatóság az egyes végrehajtási módozatok közül elsőként a pénzforgalmi végrehajtást preferálja.⁴⁰ Főszabály szerint a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adóst megillető pénzösszeg teljes összegben végrehajtás alá vonható, kivéve a természetes személyt megillető pénzösszegeket, amelyek végrehajtás alá vonása a (2) és (3) bekezdés szerint történik [Vht. 79/A. § (1) bekezdése]. Eszerint a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, természetes személyt megillető összegből a 200.000 Ft feletti összeg korlátlanul végrehajtás alá vonható, az ez alatti összegből pedig a 60.000 Ft és a 200.000 Ft közötti rész 50 %-a vonható végrehajtás alá [Vht. 79/A. § (2) bekezdése]. A pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, természetes személyt megillető pénzösszegnek mentes a végrehajtás alól az a része, amely nem haladja meg a 60.000 Ft-ot. Ha a végrehajtás gyermektartásdíj vagy szüléssel járó költség behajtására folyik, ennek az összegnek az 50 %-a is végrehajtás alá vonható [Vht. 79/A. § (3) bekezdése].⁴¹ A végrehajtással kapcsolatos további korlátozások az alábbiak:

- Végrehajtási korlátozás (mentesség) áll fenn akkor, mikor a bankszámlán található pénzösszeg meghatározott célra van elkülönítve, illetőleg azt elkülönített módon kezelik [Vht. 79/D. § (1)-(4) bekezdései]. A mentesség itt nem személyhez tapad, hanem a pénzösszeg rendeltetéséhez; a szabály nem természetes személy adósok bankszámlájára is vonatkozik, értékhatár nélkül.⁴²
- Végrehajtás alá vonható a) pénzforgalmi számlán kezelt összeg, ha az nem tartozik a (2) bekezdés b) pont hatálya alá b) pénzforgalmi számlán betétszerződés alapján kezelt összeg c) pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvényben meghatározott fizetésiszámla-

³⁹ A Vht. 83. §-a szerint a pénzügyi intézménynél elhelyezett betét, takarékbetét, valamint a róla szóló betétkönyv és más okirat – a 79/A. és 79/D. §-ban foglalt esetet kivéve – korlátozás nélkül végrehajtás alá vonható; ennek speciális szabályait a betétek és takarékbetétek végrehajtásáról szóló 180/2001. (X.4.) Korm. rendelet tartalmazza.

⁴⁰ „Nulladik” lépésként értékelhető a hatósági átvezetés intézménye, mely – fogamatba helyezett végrehajtás hiányában – nem végrehajtási cselekmény. Eszerint az adózót megillető túlfizetés összegét az adóhatóság hivatalból elszámolhatja az általa nyilvántartott, az adózót terhelő tartozásra, ideértve az adók módjára behajtandó köztartozást, az Avt. 29. § (1) bekezdés 6. és 9-21. pontja szerinti megkeresésen alapuló pénzkövetelést, az általános közigazgatási rendtartás alapján behajtandó köztartozást és az önkormányzati adóhatóság megkeresésében közölt – önkormányzati adóhatóságot megillető – tartozást is [Art. 74/A. § (1) bekezdése]. Az elszámolásról az adóhatóság az adózót végzéssel értesíti, a végzés – fellebbezésre tekintet nélkül – végrehajtható [Art. 74/A. § (3) bekezdése].

⁴¹ A végrehajtás alól mentes összeg tehát a magánszemély adós esetében egy sorbaállítási időszakban legfeljebb 130.000 Ft lehet (60.000 Ft, plusz a 60.000 Ft és a 200.000 Ft közötti összeg fele, azaz 70.000 Ft). Inkasszó esetében a mentesség kizárólag összegszerűen került a jogszabályban megállapításra, eltérően a jövedelemletiltáshoz képest, mely „letiltás alóli mentesség” megnevezés alatt jogcím szerint rögzíti a kivételeket.

⁴² Kúria Kfv.V.35.396/2014. A pénzügyi intézmény nem hivatkozhat a Vht. 79/D. § (1) bekezdése szerinti végrehajtási korlátra, ha az adósi számláról egyébként rendszeresen nem az ügyleti biztosíték céljával összefüggő kifizetéseket teljesít.

szerződés alapján kezelt összeg, ha az nem tartozik az a) pont hatálya alá d) betétszerződés alapján elhelyezett összeg, ha azt a hitelintézet a fizetésiszámla-szerződés szabályainak megfelelően kezeli e) takarékbetét-szerződés alapján elhelyezett összeg, ha azt a hitelintézet a fizetésiszámla-szerződés szabályainak megfelelően kezeli [Vht. 79/B. § (2) bekezdése; kiterjesztési sorrend].

- A sorrendiséget a forintban kezelt összegre, majd ezt követően az összes, külföldi pénznemben kezelt összegre kell alkalmazni [Vht. 79/B. § (3) bekezdése].
- Először az alacsonyabb kamatozású betétösszegeket, ezt követően a magasabb kamatozású betétösszegeket, azonos kamatozásúak közül először a korábban lekötött betétösszeget, majd a később lekötöttet kell végrehajtás alá vonni [Vht. 79/B. § (4) bekezdése].
- A megbízás pénzügyi teljesítése független attól, hogy a fedezet forintban vagy devizában van nyilvántartva, azt forintban kell teljesíteni azzal, hogy váltószámként a teljesítés napján a pénzforgalmi szolgáltató által jegyzett érvényes devizavételi árfolyamot kell figyelembe venni [Vht. 79/B. § (6) bekezdése].

Speciálisan érvényesülnek a végrehajtási szabályok akkor, amikor a magánszemély adós jövedelme bankszámlára érkezik, de az utóbbi szintén végrehajtással érintett. A jövedelemletiltás és a pénzügyi intézménynél kezelt összeg végrehajtás alá vonása ugyanis egymással nem szinonim fogalmak (illetve végrehajtói intézkedések), vagyis a foganatosításuk alkalmával a mentességek sem halmozódhatnak. Az ítélkezési gyakorlat konzekvens abban, hogy a végrehajtás foganatosításának és a mentességnek a szabályai attól függően eltérőek, hogy a végrehajtást az adós melyik vagyoni elemére vezetik. Nincs lehetőség a mentességi szabályok együttes alkalmazására: azt, hogy az említettek közül a Vht. melyik rendelkezése lesz irányadó, a kényszercselekmény jellege dönti el. Ha a pénzkövetelés végrehajtása körében pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt összegre foganatosítanak végrehajtást, a Vht. V. Fejezete alkalmazandó; a munkabérré (vagy más jövedelemre) vezetett végrehajtás során a Vht. IV. Fejezetének rendelkezéseit kell figyelembe venni. A mentesség érvényre juttatása, illetve a teljesítés korlátozása a végrehajtás alá vont bankszámlát vezető pénzforgalmi szolgáltató feladata.⁴³ Ellenben ő sem vizsgálja azt, hogy a pénzösszeg milyen átutalásból érkezik, a bankszámlaszerződés alapján a számlatulajdonos követelése a számlaegyenleg, vagyis a számlaösszeg tekintetében áll fenn, nem pedig „családi pótlék”, „munkabér”, „táppénz”, „nyugellátás” stb. jogcímen.⁴⁴ Ez esetben tehát két végrehajtási cselekményről beszélünk, mivel a jövedelem-letiltásnál a jövedelem, az inkasszónál a bankszámla kerül végrehajtás alá, függetlenül attól, hogy ez a bankszámlára érkező jövedelem esetében kétszeres levonásnak tűnik, mivel a már egyszer letiltott jövedelem a bankszámlára vezetett végrehajtásra tekintettel egy újabb kényszercselekménnyel érintett. Az adós jövedelmét folyósító szerv az adósi jövedelem 33 %-át (vagy 50 %-át) levonja és a fennmaradó rész utalása történik az adós bankszámlájára; ami egy inkasszó esetében azt jelenti, hogy a jövedelem ismételen – ekkor már a bankszámlára vonatkozó végrehajtási

⁴³ A pénzügyi felelősség szabályainak értelmében ha a pénzforgalmi szolgáltató a végrehajtás alá vonandó pénzösszeget a végrehajtást foganatosító hatóság rendelkezése ellenére az adós vagy más javára teljesíti, a követelés összegéért felelős a végrehajtást kérőnek [Vht. 79/E. § (1) bekezdése]. Ha a pénzforgalmi szolgáltató nem ismeri el, hogy az adóst megillető pénzösszeget kezeli, vagy a végrehajtást foganatosító hatóság rendelkezését nem teljesíti, a végrehajtást kérő pert indíthat ellene a követelés behajtása iránt. A követelés összegéért fennálló helytállási kötelezettség nem mentesíti a pénzforgalmi szolgáltatót a végrehajtásból eredő kötelezettségek nemteljesítése miatt e törvényben és más jogszabályokban meghatározott jogkövetkezmények alkalmazása alól [Vht. 79/E. § (2) bekezdése]. Ha a pénzforgalmi szolgáltató az adóst megillető, de végrehajtás alá nem vonható mentes pénzösszeget a 79/A. §-ban vagy a 79/D. §-ban foglaltak ellenére kifizeti a végrehajtást foganatosító hatóság rendelkezésére, a pénzforgalmi szolgáltató a mentesnek minősülő összegért felelős az adósnak és köteles azt részére visszatéríteni. A mentes összegért fennálló helytállási kötelezettség nem mentesíti a pénzforgalmi szolgáltatót a végrehajtásból eredő kötelezettségek nemteljesítése miatt e törvényben és más jogszabályokban meghatározott jogkövetkezmények alkalmazása alól [Vht. 79/E. § (3) bekezdése].

⁴⁴ Győri Ítéltábla Pf.I.20.488/2008., Legf. Bír. (Kúria) Pfv.I.20.368/2010.

szabályok szerint – végrehajtható. Más megfogalmazásban az adós nettó jövedelme a bankszámlára folyósítást követően nem jövedelemként, hanem a bankszámlán rendelkezésre álló pénzüsszégként kerül végrehajtás alá (függetlenül attól, hogy az ténylegesen a rendszeres jövedelemből származik). Az a tény, hogy a jövedelmet a bankszámlára való utalás előtt esetleg terhelte-e letiltás, a jóváírás után már irreleváns; ezen adósoknál így a végrehajtás tényleges korlátját a Vht. 79/A. § (2)-(3) bekezdései jelentik, nincs jelentősége, hogy a munkabérré milyen korlátot ír elő a Vht. IV. fejezete. A sorbaállítás időtartama alatt érkező jóváírásokból a pénzüintézetnek folyamatosan (rész)teljesíteni kell az inkasszó összegének erejéig, de legfeljebb 35 napig; vagyis az inkasszó érvényesítése nem egy alkalommal, hanem a Pft. rendelkezése alapján az adott 35 napos időszakban minden jóváírásra kiterjedően történik. A mentességet tehát nem az egyes jóváírásoknál külön-külön, hanem a teljes sorbaállítási időszak alatt együttesen kell érvényesítenie a pénzforgalmi szolgáltatónak (ez viszont azt is jelenti, hogy az inkasszó kapcsán a bankszámlára folyósított havi rendszeres jövedelemmel rendelkező adósok esetében két hónap is érintett lehet, a tartozás nagyságától függően). Ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz való jog alapjogilag egységként értékelt minőségéből következik, hogy az adósoknak is alkotmányosan védett joga az eljárás fair jellege, az adósvédelmi garanciák érvényesülése a jogállami keretek között működő végrehajtás alkotmányos kívánalma. A Pft. sorbaállítási szabálya a Vht. 79/A. § (2)-(3) bekezdésében rögzített adósvédelmi garancia érvényesülését nagymértékben befolyásolja, végső esetben teljesen lerontja. A megélhetést biztosító kiadások fedezetét jelentő jövedelemnek, mint bankszámlán jóváírt összegnek egy adott hónapban történő teljes mértékű elvonását lehetővé tevő jogi környezet az adós ellehetetlenítésének veszélyét hordozza magában, amely a jogállamiság követelménye, a tisztességes hatósági és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének közvetlen veszélyét jelenti.⁴⁵

VI. Záró gondolatok

A dolgozat – mely a témának csak egy kis szeletével foglalkozott – azt célozta, hogy rámutasson az adóvégrehajtási alapelvek hézagpótló és az anyagi jogi rendelkezések esetleges hiányosságait kitöltő funkciójára. A Kúria felvillantott eseti döntése ellenben alappal szögezte le az adóvégrehajtási eljárás tekintetében azt, hogy a kényszerselekmények jogszerűségének elsődleges mércéje a tételes normatív rendelkezések megtartása; az Air. 4. §-ban foglalt egyedi elbírálás elve – miszerint az adóhatóság az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, döntését valósághű tényállásra alapozza – nem jelentheti azt, hogy a végrehajtási eljárás alkalmával az adóhatóság erre alapítottan a méltányosság gyakorlása során a törvényi kereteket átléphetné. A végrehajtási eljárásban a törvény rendelkezéseinek alkalmazásától még az adósi érdekek érvényre jutásának az előmozdítása érdekében sincsen lehetőség eltekinteni; méltányosságot gyakorolni az adóvégrehajtás során ott és annyiban lehet, amennyiben azt jogszabály kifejezetten megengedi és kizárólag akként, ahogyan erre az Avt. lehetőséget biztosít. Ezt – gyakorlati jogalkalmazói tapasztalatomból kiindulva – különösen azért kell szem előtt tartani, mert az adóvégrehajtás során előterjesztett jogorvoslati kérelmek nem elhanyagolható részben alapelvekre történő hivatkozást tartalmaznak és elsősorban a tisztességes eljárás, a méltányosság, az arányosság kategóriáinak az elmaradását kérik számon az adóhatóságon úgy, hogy tételes normasértést már nem tudnak megjelölni, mindezt azért, mert azok alkalmazása során az adóhatóság hibát nem vétett. Más jelent tehát az anyagi jogi méltányosság kérdése és az eljárásjogi méltányos eljárás, mely utóbbi – a lényegét tekintve – generális alapelvi kategória.⁴⁶ A méltányosság – mintegy erkölcsi megfontolásokon nyugodva – azt biztosítja, hogy a merev jogot az igazságosság és az észszerűség követelményeinek

⁴⁵ Ld. továbbá az *alapvető jogok biztosának jelentését az AJB-133/2023. számú ügyben a bankszámla végrehajtása során alkalmazandó egyes mentességi szabályok érvényesülésével összefüggésben*. <https://www.ajbh.hu/jelentesek-inditvanyok-allasfoglalások> 2024.09.05. Érdekes felvetés a méltányos, arányos és fokozatos eljárás lefolytatása úgy, hogy a végrehajtó elsődlegesen inkasszót bocsátana ki és ha az nem vezetne rövid időn belül eredményre, csupán ebben az esetben volna mód a jövedelemletiltás alkalmazására. Ld. dr. BORSI Barbara: *Inkasszó után letiltás*. Executio, 2019/1., 45-47. o.

⁴⁶ Kúria Kfv.I.35.571/2012.

megfelelően alkalmazzák⁴⁷; ez a dolgozatban részletezettek szerint az adóvégrehajtási eljárásban csak korlátozottan, törvényi felhatalmazás alapján történhet. Írásomat az Alkotmánybíróság által kifejtett tételekkel zárom: „A végrehajtási jognak kellő egyensúlyokat és garanciákat szükséges tartalmaznia ahhoz, hogy mind az adós, mind a végrehajtást kezdeményező érdeke megfelelően érvényesülhessen, illetőleg a téves vagy jogszabálysértő végrehajtási cselekmények megelőzhetőek, kiküszöbölhetőek és hatékonyan orvosolhatóak legyenek. A megfelelő egyensúlyokat és garanciákat nélkülöző végrehajtási jog, amely egyúttal egyoldalúan előnyben részesíti egyik vagy másik fél érdekeit, ellentétben áll mind a tisztességes eljárás követelményével, mind a jogorvoslathoz való joggal.”⁴⁸

⁴⁷ LÁBADY Tamás: *A magyar magánjog (polgári jog) általános része*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2002., 132. o.

⁴⁸ 22/2013. (VII.19.) AB határozat, Indokolás [17].